

DEUTERONOMIUM

4

Mozes roept Israël op Gods geboden te bewaren en zich voor afgoderij te hoeden.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/deuteronomium/4

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Terugblik op Mozes' eerste rede	3 min	4
2	Luister naar Gods geboden	2 min	6
3	De mondelinge Thora en menselijke tradities	4 min	7
4	Kerkelijke traditie tegenover de Schrift	3 min	9
5	Niets toevoegen aan Gods woorden	3 min	11
6	Gods wet als bron van wijsheid	3 min	13
7	Wijzer worden door Gods wet	2 min	14
8	Christelijk geloof en vermeende arrogantie	3 min	15
9	Gods nabijheid en openbaring bij Horeb	4 min	17
10	Geen afbeelding van God maken	2 min	20
11	Aanbidding van zon, maan en sterren	3 min	21
12	Bevrijding en Gods na-ijver	3 min	22
13	Afgoderij, verstrooiing en valse goden	4 min	24
14	God zoeken en terugkeren tot Hem	4 min	26

15	Israëls unieke openbaring en roeping	3 min	29
16	Verkiezing vanwege de vaders	3 min	30
17	Het uitverkoren overblijfsel van Israël	4 min	33
18	De drie vrijsteden ten oosten van de Jordaan	2 min	35
19	Inleiding op Mozes' tweede rede	3 min	36
	Om verder te lezen		38

1

Terugblik op Mozes' eerste rede

In Deuteronomium 4 gaan we verder met de eerste rede van Mozes in het boek Deuteronomium en ronden we die af. Er zijn drie redes, of misschien vier, afhankelijk van hoe je ze telt. De eerste is van gemiddelde lengte. De tweede is erg lang en de derde is vrij kort, twee hoofdstukken. Maar deze beslaat vier hoofdstukken, en sommige daarvan zijn behoorlijk lange hoofdstukken, waaronder hoofdstuk 4.

Wat we tot nu toe hebben gezien, is dat Mozes met de tweede generatie Israëlieten heeft teruggeblikt op de manier waarop God tot op dit moment met hen was omgegaan. Hun ouders waren veertig jaar eerder uit Egypte gekomen. Ze stonden nu natuurlijk op het punt het Beloofde Land binnen te gaan. Dat was een uitdaging die hun ouders niet hadden willen aangaan vanwege de reuzen en de moeilijkheden die het veroveren van het Beloofde Land met zich meebracht. Omdat ze niet op God hadden vertrouwd, waren ze teruggestuurd.

Mozes heeft teruggeblikt op hun opstandigheid, maar ook op Gods zorg voor hen en op de overwinningen die Hij hun nog maar kort daarvoor had gegeven. Kort voordat deze preken werden gehouden, hadden ze namelijk Sihon en Og verslagen, twee geduchte Amoritische koningen, en hun land ingenomen. Het land was inmiddels toegewezen aan Ruben en Gad en aan de halve stam Manasse. Dat werd in Deuteronomium 2 en 3 besproken.

Aan het einde van hoofdstuk 3 had hij verteld dat hij zelfs had geprobeerd God ertoe te bewegen van gedachten te veranderen. Bij Meriba-Kades had Mozes namelijk in ongehoorzaamheid aan God op de rots geslagen, en God had gezegd:

Maar de HEERE zei tegen Mozes en tegen Aäron: Omdat u niet in Mij geloofd hebt, en Mij voor de ogen van de Israëlieten niet geheiligd hebt, zult u deze gemeente niet in het land brengen dat Ik hun gegeven heb.

NUMERI 20:12

Mozes wilde die kwestie kennelijk opnieuw bij God ter sprake brengen, en in vers 25 van hoofdstuk 3 zei hij:

Laat mij toch oversteken en dat goede land zien, dat aan de overzijde van de Jordaan is, dat goede bergland en de Libanon!

DEUTERONOMIUM 3:25

Maar in vers 26 zegt hij:

Maar de HEERE was verbolgen op mij, vanwege u, en Hij luisterde niet naar mij. En de HEERE zei tegen mij: Laat het u genoeg zijn; spreek niet meer tot Mij over deze zaak.

DEUTERONOMIUM 3:26

Toen zei Hij tegen hem dat hij de berg Nebo, de berg Pisga, op mocht gaan en van daaruit het land mocht zien. Meer zou hij niet krijgen. Maar Jozua, zo zei Hij in vers 28, zou degene zijn die het volk het land binnen zou leiden.

2

Luister naar Gods geboden

In hoofdstuk 4 begint hij hen op grond van deze geschiedenis aan te sporen. Hij zal hen ook herinneren aan dingen die nog eerder gebeurd waren dan wat hij tot dusver heeft genoemd. Hij gaat terug naar de gebeurtenissen bij de Sinaï en zal hen daaraan herinneren. Hij zegt:

Nu dan, Israël, luister naar de verordeningen en de bepalingen die ik u leer te doen; opdat u leeft en u het land dat de HEERE, de God van uw vaders, u geeft, binnengaat en in bezit neemt. U mag aan het woord dat ik u gebied, niets toevoegen en er ook niets van afdoen, opdat u de geboden van de HEERE, uw God, die ik u gebied, in acht neemt.

DEUTERONOMIUM 4:1-2

Dit gebod is bijna ironisch als je bedenkt hoeveel traditionele zaken de Joden later, en vooral de rabbijnen, aan de wet van Mozes toevoegden. Mozes zei:

Voeg niets toe aan deze woorden die ik jullie heb gegeven en laat er niets uit weg, zodat jullie het gebod van de Heer zullen gehoorzamen.

Merk allereerst op dat Mozes aangaf dat zijn geboden de geboden van de Heere, van Jahweh, waren. Hij zegt:

Jullie mogen niets toevoegen aan het woord dat ik jullie opdraag en er niets van weglaten, zodat jullie de geboden van Jahweh, jullie God, kunnen naleven.

Mozes maakt heel duidelijk dat de dingen die hij hun geeft, niet zijn eigen ideeën zijn. Mozes was niet het brein achter deze wetten, en hij was werkelijk bijzonder onder de indruk van deze wetten, zoals we in de volgende verzen zullen zien. In de volgende paar verzen wijst hij erop dat dit de meest briljante wetten zijn die enig volk ooit heeft ontvangen. Maar Mozes neemt er zelf geen enkele eer voor. Hij is niet degene die ze heeft opgesteld. Dit zijn de geboden die de Heere hem gaf en die Mozes doorgaf.

3

De mondelinge Thora en menselijke tradities

Later voegden de Joodse rabbijnen steeds meer traditionele zaken aan de wet van Mozes toe. De Joden, zelfs de orthodoxe Joden van nu, geloven naast de geschreven Thora zelfs in een mondelinge Thora. Thora betekent wet. Dat is het Hebreeuwse woord voor de wet. In deze vijf boeken van de Pentateuch, van Genesis tot en met Deuteronomium, hebben we de geschreven Thora. In de Hebreeuwse Bijbel wordt die de Thora genoemd. Dat is de geschreven Thora.

Maar volgens de Joodse traditie gaf Mozes naast de geschreven Thora ook een mondeling overgeleverde Thora aan Jozua en de oudsten van Israël. Zij gaven die langs de juiste kanalen door, uiteindelijk aan het priesterschap. Uiteindelijk werd die aan de rabbijnen nagelaten. Zo beweerden de rabbijnen, eeuwen na de tijd van Mozes, dat de tradities die zij onderwezen deel uitmaakten van de mondelinge Thora die Mozes had doorgegeven.

Tot op de dag van vandaag volgen de orthodoxe Joden de leer van Mozes niet, want zij kunnen geen offers brengen en al die andere dingen doen die Mozes gebod. Daarom volgen zij de mondelinge Thora, die nu is opgeschreven in wat de Talmoed wordt genoemd. De Talmoed is deze opgeschreven mondelinge Thora, maar die werd pas in de derde eeuw na Christus opgeschreven.

In de tijd van Jezus behandelden de Joden de mondelinge Thora, de overleveringen van de oudsten, zoals zij die noemden, alsof die gelijkstond aan de wet van Mozes. Maar Jezus zag dat niet zo. Je herinnert je dat Jezus in Mattheüs 15 en in de parallelle passage in Markus 7 de Farizeeën bekritiseerde omdat zij als leer de overleveringen van mensen onderwezen.

In Markus 7 bekritiseerde Jezus de Farizeeën omdat ze de overleveringen van mensen als leer onderwezen. Ze hielden zich zo trouw aan hun overleveringen dat dit vaak in strijd was met het naleven van de wetten van God. Jezus geeft daar in Mattheüs 15 een concreet voorbeeld van. Hij vertelt daar hoe Mozes het ene had gezegd, terwijl hun overleveringen zich zo hadden ontwikkeld dat gehoorzaamheid aan Mozes erdoor teniet werd gedaan.

In Mattheüs 15 bijvoorbeeld, in vers 3, antwoordde Jezus hun:

Maar Hij antwoordde en zei tegen hen: Waarom overtreedt ook u het gebod van God door uw overlevering?

MATTHEÛS 15:3

Let op: het gebod van God. Vervolgens zegt Hij:

God heeft immers geboden: Eer uw vader en moeder, en: Wie vader of moeder vervloekt, moet zeker sterven.

MATTHEÛS 15:4

Nu staat er in de parallelle passage in Markus 7:

Want Mozes heeft gezegd: Eer uw vader en uw moeder; en: Wie vader of moeder vervloekt, die moet zeker sterven.

MARKUS 7:10

Maar wat deze geboden betreft, komen de woorden van Mozes overeen met de woorden van God. De geboden die Mozes hier doorgeeft, zijn de geboden van God. Hij zegt:

God heeft immers geboden: Eer uw vader en moeder, en: Wie vader of moeder vervloekt, moet zeker sterven. Maar u zegt: Wie maar tegen vader of moeder zegt: Het is bestemd als offergave, wat u van mij had kunnen krijgen, en zijn vader en moeder niet zal eren, met hem is het in orde. En zo hebt u door uw overlevering het gebod van God krachteloos gemaakt.

MATTHEÛS 15:4-6

Jezus zei dat ze iets aan de wetten van Mozes hadden toegevoegd, zelfs zozeer dat ze door zich aan hun overleveringen te houden feitelijk ongehoorzaam waren aan het gebod van God. Daar maakte Mozes zich zorgen over:

U mag aan het woord dat ik u gebied, niets toevoegen en er ook niets van afdoen, opdat u de geboden van de HEERE, uw God, die ik u gebied, in acht neemt.

DEUTERONOMIUM 4:2

Dit gebod van Mozes in Deuteronomium 4:2 liep werkelijk vooruit op de misstappen waaraan de rabbijnen zich later schuldig zouden maken en de problemen die ze daardoor zouden veroorzaken. Ze voegden iets aan de woorden van Mozes toe en belemmerden zo de gehoorzaamheid aan de werkelijke geboden van God. Jezus stelde vast dat ze dat hadden gedaan.

4

Kerkelijke traditie tegenover de Schrift

Trouwens, in de kerkgeschiedenis hebben christenen vrijwel hetzelfde gedaan als de Joden. Met name de kerk van de middeleeuwen had iets wat zij ook min of meer als een mondelinge Thora beschouwde. Ze geloofde namelijk dat de overleveringen van de kerkconcilies, van de oecumenische concilies, hetzelfde gezag hadden als de Schrift. De Farizeeën vonden dat de mondelinge Thora, oftewel de overlevering van de rabbijnen, evenveel gezag had als de geschreven Schriften van Mozes. Zo leerde ook de Rooms-Katholieke Kerk dat de overleveringen van de kerk evenveel gezag hebben als de Bijbel. Rooms-katholieken nemen dat standpunt nog steeds in: de besluiten van de kerkconcilies zijn bij wijze van spreken een tweede Bijbel, die gelijkstaat aan de Bijbel.

De orthodoxe Joden hebben dus hun mondelinge Thora, die bestaat uit overleveringen die zij aan de Wet van Mozes hebben toegevoegd. Zo voegde de kerk menselijke overleveringen toe aan de leer van Christus en aan de Bijbel als geheel. Daardoor gingen veel van die overleveringen uiteindelijk ook tegen de geboden van God in.

Jezus zei:

En u mag niemand op de aarde uw vader noemen, want Eén is uw Vader, namelijk Hij Die in de hemelen is.

MATTHEÛS 23:9

maar vervolgens wordt het de leer van de Rooms-Katholieke Kerk dat je de paus en de priester 'Vader' noemt. Er zijn zo veel dingen die ze doen. De priesters moeten celibatair leven, terwijl de Bijbel zegt:

Een opziener nu moet onberispelijk zijn, de man van één vrouw, beheerst, bezonnen, eerbaar, gastvrij, bekwaam om te onderwijzen,

1 TIMOTHEÛS 3:2

Om vast te houden aan wat je binnen de rooms-katholieke traditie de overleveringen van de oudsten zou kunnen noemen, brengt men nu precies het tegenovergestelde van de Bijbelse leer in praktijk.

Ik zeg dat niet om rooms-katholieken af te kraken, maar we moeten bedenken dat de Rooms-Katholieke Kerk gedurende een groot deel van de geschiedenis de enige kerk was die er bestond. Gedurende minstens de helft van de kerkgeschiedenis bestond er alleen de Rooms-Katholieke Kerk. We zouden dus kunnen zeggen dat de kerk dezelfde fouten maakte als de Joden. De Reformatie was natuurlijk een poging van sommige mensen binnen de kerk om van die overleveringen af te komen en terug te keren naar het uitsluitend volgen van de Schriften. Maar de kerk heeft dezelfde fouten gemaakt als Israël, de fouten waarvoor hier werd gewaarschuwd:

Jullie mogen niets toevoegen aan het woord dat ik jullie opdraag en er niets van weglaten.

5

Niets toevoegen aan Gods woorden

Dat herinnert ons natuurlijk aan een bekende waarschuwing aan het einde van Openbaring. Openbaring 22:18 zegt:

Want ik getuig aan ieder die de woorden van de profetie van dit boek hoort: Als iemand iets aan deze dingen toevoegt, zal God hem de plagen toevoegen die in dit boek geschreven zijn. En als iemand afdoet van de woorden van het boek van deze profetie, zal God zijn deel afdoen van het boek des levens, en van de heilige stad, van de dingen die in dit boek geschreven zijn.

OPENBARING 22:18-19

enzovoort. Voeg dus niets toe en neem niets weg.

Sommige mensen hebben deze laatste uitspraak in Openbaring opgevat als de afsluiting van de canon van de Schrift. Ze zeggen dan:

Nu Openbaring geschreven is, mogen mensen geen boeken meer aan de Bijbel toevoegen.

Het is echter duidelijk dat wanneer er staat:

Voeg niets toe aan dit boek, daarmee niet de Bijbel wordt bedoeld, maar het boek Openbaring. Daarom zegt hij dat de plagen van dit boek aan je toegevoegd zullen worden. Het is duidelijk dat Openbaring het boek is waarin de plagen staan, en de rest van het Nieuwe Testament niet. De uitspraak betekent niet:

Schrijf geen boeken meer.

Er zijn tenslotte nog heel wat boeken geschreven nadat Mozes zei:

U mag aan het woord dat ik u gebied, niets toevoegen en er ook niets van afdoen, opdat u de geboden van de HEERE, uw God, die ik u gebied, in acht neemt.

DEUTERONOMIUM 4:2

Heel wat boeken van het Oude Testament zijn daarna geschreven. Sterker nog, later, in Spreuken 30, dat beslist niet het laatst geschreven boek van het Oude Testament was, vinden we een soortgelijke waarschuwing om niets aan Gods woorden toe te voegen of ervan af te doen. In Spreuken 30, vers 5 en 6, staat:

Ieder woord van God is gelouterd, Hij is een schild voor hen die tot Hem de toevlucht nemen. Voeg niets toe aan Zijn woorden, anders zal Hij u straffen, omdat u een leugenaar zou blijken te zijn.

SPREUKEN 30:5-6

Salomo schrijft dus in Spreuken 30, vers 5 en 6:

Voeg niets toe aan Gods woorden.

Maar het is duidelijk dat er daarna nog veel boeken van de Bijbel zijn geschreven, waaronder het hele Nieuwe Testament. Dus dit idee niets aan Zijn woorden toe te voegen heeft zelfs helemaal geen betrekking op het schrijven van aanvullende Bijbelboeken. God kan iets aan Zijn woorden toevoegen wanneer Hij maar wil. En God is Degene Die na de tijd van Mozes woorden heeft toegevoegd door de profeten, en na de tijd van Salomo door de apostelen, de profeten, enzovoort.

Deze uitspraken over niets toevoegen of weglaten moeten niet worden opgevat alsof ze iets te maken hebben met het onderwerp van de canon van de Schrift. Elk boek dat van God afkomstig is, is een geval waarin God iets aan Zijn woorden toevoegt, niet waarin mensen iets aan Zijn woorden toevoegen. Wat hier wordt gezegd, is dat je geen menselijke regels en voorschriften moet toevoegen die verdergaan dan wat God heeft

toegevoegd. Dat zou wetticisme zijn: menselijke regels toevoegen en mensen menselijke tradities opleggen die God Zelf niet heeft opgelegd. Dat is wat door Mozes, door Salomo en door het boek Openbaring wordt verboden.

6

Gods wet als bron van wijsheid

Deuteronomium 4:3 zegt:

Uw ogen hebben gezien wat de HEERE gedaan heeft vanwege Baäl-Peor: dat de HEERE, uw God, iedereen die achter Baäl-Peor aan ging, uit uw midden weggevaagd heeft.

DEUTERONOMIUM 4:3

Daar bedreven ze ontucht met de Midianitisch-Moabitische vrouwen, en 24.000 mensen werden door een plaag weggevaagd.

U daarentegen, die zich aan de HEERE, uw God, vastgehouden hebt, bent heden allemaal nog in leven. Zie, ik heb u de verordeningen en bepalingen geleerd, zoals de HEERE, mijn God, mij geboden heeft; om zo te handelen in het midden van het land waarin u zult komen om het in bezit te nemen. Neem ze in acht en doe ze; want dat zal uw wijsheid en uw inzicht zijn voor de ogen van de volken, die al deze verordeningen horen zullen en zullen zeggen: Werkelijk, dit grote volk is een wijs en verstandig volk!

DEUTERONOMIUM 4:4-6

Mozes zegt dat de wetten die hij hun heeft gegeven het toppunt van wijsheid zijn. Zelfs de heidense volken zullen dat erkennen wanneer ze zien dat het volk volgens deze wetten leeft. Ze zullen zeggen:

Deze mensen begrijpen echt waar het in het leven om draait. Deze mensen hebben echt een scherpzinnig en genuanceerd begrip van rechtvaardigheid.

Mozes zegt dat dit komt doordat God hun Zijn wetten heeft gegeven, en dat is hun wijsheid. Dat is hun reputatie.

Als ze een volk willen zijn dat beter, verhevener en godvruchtiger is dan andere volken, moeten ze zich aan deze wetten houden, want ze bezitten deze wijsheid niet van nature. Dit is goddelijke wijsheid die in de wet is geopenbaard. Wanneer ze zich aan deze wetten houden, zal dat in de ogen van de volken hun wijsheid zijn. De mensen zullen dan zien dat ze verhevener zijn.

De Joden zijn door de hele geschiedenis heen werkelijk een zeer wijs en invloedrijk volk gebleken, hoewel ze zich niet zo goed aan de geboden hebben gehouden als ze hadden moeten doen. Natuurlijk geldt dat niet in elk geval. Ze hebben ook de nodige dwaze dingen gedaan. Maar de wetten die zij hadden, hebben hun stempel gedrukt op de rechtsstelsels en culturen van veel van de meest ontwikkelde beschavingen. Die hebben in deze wetten de ware maatstaven voor recht en wijsheid herkend.

Dat is wat Mozes tegen hen zei:

Dit is jullie roem, Israël. Laat dit niet verloren gaan. Laat de kans niet liggen om het slimste volk met het meeste inzicht te zijn, want jullie volgen het inzicht dat God jullie geeft.

7

Wijzer worden door Gods wet

Ik herinner me dat de psalmdichter in Psalm 119 zei dat hij zelfs meer inzicht heeft dan de ouden, meer dan zijn leermeesters en meer dan zijn vijanden, omdat hij de wet van God overdenkt. Dit is een van die gedeelten die erover spreken dat ze een volk met meer inzicht zullen zijn wanneer ze acht slaan op deze wetten.

Psalm 119, vers 97 tot en met 100, zegt:

Hoe lief heb ik Uw wet! Hij is heel de dag mijn overdenking. Uw geboden maken mij wijzer dan mijn vijanden, want zij zijn voor eeuwig bij mij. Ik ben verstandiger dan al mijn leraren, want Uw getuigenissen zijn mij tot overdenking. Ik heb meer inzicht dan de ouderen, omdat ik Uw bevelen in acht genomen heb.

PSALMEN 119:97-100

Hij heeft het over dezelfde wet waar Mozes het over heeft.

Omdat ik Gods wet overdenk, omdat ik die overdenk en me eraan houd, ben ik wijzer dan mijn vijanden. Dat komt goed van pas. Het is goed om dat te zijn. Ik ben wijzer dan mijn leermeesters — kennelijk leermeesters die de wet van God niet overdachten — en wijzer dan de ouden.

Hij zegt niet: „Omdat ik zo slim ben”, maar:

Door Uw geboden ben ik wijzer geworden dan anderen.

Dat komt doordat ik Uw wet overdenk. Het klinkt niet erg nederig als iemand zegt: „Ik begrijp het leven beter dan iedereen.” Dat klinkt niet nederig, tenzij je zegt: „Maar de enige reden waarom ik dat doe, is dat ik naar God luister.”

8

Christelijk geloof en vermeende arrogantie

Mensen zeggen soms: „Jullie christenen zijn zo arrogant, omdat jullie denken dat jullie de enigen zijn die de juiste weg hebben. Er zijn al die mensen in islamitische landen, boeddhistische landen en hindoeïstische landen, en jullie zeggen dat zij het allemaal bij het verkeerde eind hebben en jullie gelijk hebben.”

Jullie zeggen dat zij het allemaal bij het verkeerde eind hebben en jullie gelijk hebben. Wat is het arrogant van christenen om zoiets te zeggen. Heb je mensen dat bezwaar weleens horen maken? „Wat zijn jullie christenen arrogant.” Nou, ze begrijpen het

niet. Wij beweren niet dat we slimmer zijn dan andere mensen. We geloven gewoon wat God heeft gezegd. Ik veronderstel dat het slim is om te geloven wat God heeft gezegd, in plaats van zo dom te zijn om niet te geloven wat God heeft gezegd. Maar waar het om gaat, is dat we niet eens zeggen dat die andere mensen dom zijn.

Misschien zouden zij ook geloven wat God heeft gezegd als ze het hoorden. De vraag is niet of wij ons voordoen als iets beters dan andere mensen, maar of wij een betere bron hebben voor onze levensfilosofie dan zij. Onze bron is het Woord van God, de geboden van God. Als we die volgen, kunnen we eerlijk zeggen dat we wijzer zijn, beter geïnformeerd zijn en meer voeling hebben met de geestelijke werkelijkheid, en zelfs met wat rechtvaardig en goed is, dan andere mensen, voor zover wij door het Woord van God worden onderwezen.

Zeker niet iedere christen heeft laten zien dat hij het toonbeeld van gerechtigheid is. Er zijn in feite veel schandalige gevallen geweest waarin christenen aanstootgeverder, hypocrieter en immoreler waren dan veel van hun niet-christelijke burens, maar alleen wanneer zij zich niet aan de wet van God hielden. Jimmy Swaggart raakte niet in de moeilijkheden waarin hij terecht kwam doordat hij zich aan de wet van God hield. Ted Haggard werd geen schandaal doordat hij zich aan de wetten van God of aan de geboden van Christus hield. Christenen zijn niet van nature wijzer dan andere mensen. Zij worden wijzer doordat ze het Woord van God in acht nemen, dat Gods wijsheid is die ons gegeven is. Voor zover we het volgen, zullen we de wijsheid van alle mensen zijn. Voor zover we dat niet doen, zijn we gewoon net als iedere andere schmuck.

Trouwens, ik ben opgegroeid met het woord „schmuck”, en ik wist niet eens wat het betekende. Heb ik jullie ooit verteld wat het betekende? Weten jullie wat het betekent? Het is een Jiddisch woord. Het komt volgens mij voornamelijk van Joden uit New York. Ik gebruik het niet vaak meer. Soms floept het eruit. Het heeft te maken met de afgesneden voorhuid van een besneden baby. Daar heeft het mee te maken. Er is nog een ander woord, „schlemiel”, dat ze in soortgelijke situaties gebruiken, maar ik weet niet precies wat het betekent. Ik denk niet dat ik daarachter wil komen. Ik hoorde mensen altijd schmucks genoemd worden. Het leek een onschuldig woord, zoiets als

„sukkel” of iets dergelijks. Maar het blijkt dus het Jiddische woord voor de afgesneden voorhuid te zijn. Daarom probeer ik dat woord niet meer voortdurend te gebruiken, maar ik heb het altijd een grappig Jiddisch woord gevonden. Het is Jiddisch.

9

Gods nabijheid en openbaring bij Horeb

Vers 7:

Want welk groot volk is er waar de goden zo dichtbij zijn als de HEERE, onze God, bij ons is, altijd als wij tot Hem roepen? En welk groot volk is er dat zulke rechtvaardige verordeningen en bepalingen heeft als heel deze wet, die ik u heden voorhoud?

DEUTERONOMIUM 4:7-8

Let op twee dingen. God heeft hun de beste wetten gegeven om hun dagelijks leven te besturen, maar Hij is ook dichtbij om te antwoorden wanneer zij Hem aanroepen. Israël genoot dus twee vormen van leiding die andere volken niet hadden. De ene was het geschreven Woord, de openbaring van God die hun door Mozes schriftelijk was gegeven. De andere was God Zelf: Gods eigen toegankelijkheid voor hen, Gods eigen beschikbaarheid als zij Hem aanriepen.

Natuurlijk hebben wij dat ook. Wij hebben het Woord van God. Dat is waarschijnlijk wat we ongeveer negenennegentig procent van de tijd nodig hebben om te bepalen wat we moeten doen, want de leer van het Woord van God is voldoende om vrijwel alles te besturen wat je ooit moet doen. Wanneer het moeilijk is om te weten wat de Bijbel zou zeggen of wat God zou zeggen, kunnen we God Zelf aanroepen, omdat Zijn Geest in ons woont. Net als Israël hebben wij dus deze voorrechten die ons van anderen onderscheiden.

Vers 9:

Alleen, wees op uw hoede en neem uzelf zeer in acht, dat u de dingen niet vergeet die uw ogen gezien hebben, en dat zij niet uit uw hart wijken alle dagen van uw leven. U moet ze uw kinderen en uw kleinkinderen bekendmaken: Op de dag dat u voor het aangezicht van de HEERE, uw God, stond, bij de Horeb, zei de HEERE tegen mij: Roep het volk voor Mij bijeen, dan zal Ik hun Mijn woorden laten horen, die zij moeten leren, om Mij te vrezen, alle dagen dat zij op de aardbodem zullen leven, en die zij ook hun kinderen moeten leren. Toen kwam u naar voren en stond onder aan de berg, terwijl de berg brandde van vuur, tot in het hart van de hemel. Er was duisternis en er waren wolken en donkerheid.

DEUTERONOMIUM 4:9-11

Hij heeft het over de berg Sinaï, die hier Horeb wordt genoemd.

„Dichte duisternis” en „duisternis” zijn blijkbaar twee verschillende dingen.

En de HEERE sprak tot u vanuit het midden van het vuur; het geluid van de woorden hoorde u, maar een gestalte zag u niet, er was alleen een stem.

DEUTERONOMIUM 4:12

Dat is belangrijk. Hij zal dat zo meteen opnieuw benadrukken. Je hoorde alleen een stem.

Hij maakte u Zijn verbond bekend, dat Hij u beval te doen, de Tien Woorden, en Hij schreef ze op twee stenen tafelen. En mij gebod de HEERE in die tijd om u verordeningen en bepalingen te leren, om die te doen in het land waar u naartoe trekt om het in bezit te nemen.

DEUTERONOMIUM 4:13-14

Nu, dat punt dat je geen gestalte zag en alleen Zijn stem hoorde—trouwens, Zijn stem vanaf de berg horen zou op zichzelf al indrukwekkend genoeg zijn geweest. Dat ze werkelijk de hoorbare stem van God uit de donder en dergelijke hoorden spreken, maakte de mensen zelfs bang, zoals we zullen zien. Natuurlijk hebben we dat eerder in Exodus ook gezien. Maar hij zal opnieuw vertellen hoe ze naar Mozes toe kwamen en zeiden:

Gaat u naar voren, en luister naar alles wat de HEERE, onze God, zal zeggen. U moet dan alles wat de HEERE, onze God, tegen u zal zeggen, tegen ons zeggen, en wij zullen ernaar luisteren en het doen.

DEUTERONOMIUM 5:27

De spreker vat hun reactie hier samen als: „Wij willen Gods stem niet zelf horen.” Dat blijkt niet expliciet uit het zojuist aangehaalde vers, maar wel uit de voorafgaande verzen van Deuteronomium 5. Dat is eigenlijk nogal verbazingwekkend. Ik zou er heel graag bij zijn geweest om dat te zien. Maar ik vermoed dat er voortdurend bovennatuurlijke dingen om hen heen gebeurden. Ik denk dat zij er minder sterk naar verlangden bovennatuurlijke dingen te zien dan ik.

10

Geen afbeelding van God maken

Maar hij zegt in vers 15:

U moet, omwille van uw leven, zeer op uw hoede zijn — u hebt immers geen enkele gestalte gezien op de dag dat de HEERE bij de Horeb tot u sprak vanuit het midden van het vuur —

DEUTERONOMIUM 4:15

Hij zegt dat je geen enkel beeld van God kunt maken, omdat je niet weet hoe Hij eruitziet. Hij openbaarde Zich aan je bij de berg Sinaï, maar Hij verscheen met opzet niet aan je in enige gestalte. Hij was verborgen achter donkere wolken, vuur, rook en dergelijke, zodat je niet kon zien hoe Hij eruitzag. En daar was een reden voor. Hij wilde dat je Zijn stem hoorde en Zijn woorden kende, maar Hij wilde niet dat je zou raden hoe Hij eruitzag of zou weten hoe Hij eruitzag. Want dan zou je in de verleiding komen beelden van Hem te maken.

Omdat je dus geen gestalte zag, kun je beslist niet denken dat je een beeld van Hem zou kunnen maken, aangezien je niet weet hoe Hij eruitziet. Maak geen enkel beeld van een man, vrouw, dier of iets dergelijks om Jahweh voor te stellen. En bedenk dat dit de fout was die Aäron had gemaakt. Aäron had een gouden kalf gemaakt om Jahweh voor te stellen. Maar zo ziet Jahweh er niet uit. Hoe ziet Hij er dan uit? Ik denk dat we moeten zeggen dat Hij eruitziet als Jezus, maar zelfs van de lichamelijke kenmerken van Jezus hebben we eigenlijk geen enkele beschrijving.

11

Aanbidding van zon, maan en sterren

Naast de waarschuwing tegen het maken van beelden staat er vervolgens in vers 19:

Wees ervoor op uw hoede dat u uw ogen niet opslaat naar de hemel, en de zon, de maan en de sterren ziet, heel het leger aan de hemel, en u laat verleiden om u voor hen neer te buigen en hen te dienen. De HEERE, uw God, heeft hen aan al de volken onder de hele hemel toebedeeld,

DEUTERONOMIUM 4:19

Met andere woorden, Jahweh heeft Zichzelf alleen aan jullie gegeven. De sterren, de zon en de maan geeft Hij aan iedereen. Verlaat de aanbidding van jullie unieke God niet voor godheden die iedereen ziet en kan aanbidden. Natuurlijk zijn de zon, de maan en de sterren geen godheden, en hij zegt ook niet dat ze dat zijn. Maar hij zegt dat ze het gemeenschappelijke erfdeel van alle mensen zijn. Jahweh is dat niet. Jahweh openbaarde Zich aan Israël en niet aan alle anderen. Geef dus het unieke voorrecht dat je hebt niet op voor iets algemeners, iets wat de volken doen: de zon, de maan en de sterren aanbidden.

Het is interessant dat hij zei dat je je ertoe gedreven zou kunnen voelen ze te aanbidden. Ik weet niet of iemand ooit die aandrang heeft gevoeld. Ik niet. Ik weet dat C. S. Lewis zei dat hij, wanneer hij naar plaatsen als Stonehenge en andere plaatsen van de oude druïdische godsdiensten en dergelijke ging, een bijna onweerstaanbare aandrang voelde om de godheden daar te aanbidden. Hij deed het niet, maar hij merkte die verleiding in zichzelf. Ik dacht: 'Dat is vreemd. Ik denk niet dat ik dat zou voelen.'

Maar misschien zijn er demonische machten rond deze dingen. Er moet natuurlijk wel iets zijn wat mensen ertoe aanzet ze te aanbidden, want waarom zou je het anders doen? Overal ter wereld aanbidden mensen de zon. De zonnegod was in bijna alle heidense godsdiensten de voornaamste god, en ook de maan en de sterren werden

aanbeden. Zelfs in ons moderne, wetenschappelijke Westen zijn er genoeg mensen die dagelijks naar de sterren kijken voor leiding, in horoscopen en dergelijke. Alsof de sterren en de planeten op de een of andere manier een bepalende invloed op je lot kunnen hebben, bijna alsof ze de macht van goden en godinnen hebben om de werkelijkheid te beheersen.

Astrologie is waarschijnlijk de voornaamste uiting van deze aandrang die blijkbaar in mensen bestaat. Natuurlijk zien we de sterren niet vaak als we in steden en soortgelijke plaatsen wonen. Als we meer buiten onder de hemel zouden leven, zouden we, wanneer we over de sterren nadenken, misschien in de verleiding komen ze als godheden te zien als we geen christelijk wereldbeeld hadden.

Maar het lijkt ons zo vreemd, omdat we zo verlicht zijn door het Woord van God, dat het gewoon zo dwaas lijkt om sterren, zon en maan te aanbidden. Geestelijk gezien lijkt het zo kinderachtig. Maar mensen hebben dit de hele geschiedenis door gedaan. God wist dat de Israëlieten daar een neiging toe zouden hebben, en dat hadden ze ook. Later aanbaden ze de zon, de maan en de sterren, samen met bijna elke andere godheid die ze maar konden vinden.

12

Bevrijding en Gods na-ijver

Vers 20:

maar ú heeft de HEERE genomen en uit de ijzeroven, uit Egypte geleid, om voor Hem tot een erfvolk te zijn, zoals het op deze dag is.

DEUTERONOMIUM 4:20

Hij noemt Egypte de ijzeroven. Ik weet niet precies waarom Hij juist dat beeld gebruikt. Het was voor hen zeker een oven van verdrukking. Misschien was het omdat het een ijzeroven was, iets waaruit je nooit zou kunnen uitbreken. Die is te sterk.

Daarom moest Hij hen eruit bevrijden. Dezelfde uitdrukking wordt gebruikt in Jeremia 11, vers 4. Hij spreekt over de Egyptische slavernij als de ijzeroven waaruit God hen heeft bevrijd.

Jeremia 11:4:

dat Ik uw vaders geboden heb op de dag dat Ik hen geleid heb uit het land Egypte, uit de ijzeroven: Luister naar Mijn stem en doe deze woorden, overeenkomstig alles wat Ik u gebied. Dan zult u Mij tot een volk zijn en zal Ik u tot een God zijn,

JEREMIA 11:4

God had Zichzelf bij de berg Sinaï al aangeduid als een na-ijverig God, na-ijverig zoals een man na-ijverig is over zijn vrouw. Als zij overspel pleegt, maakt dat haar man na-ijverig. Zo is Israël ook Gods vrouw, en als zij andere goden aanbidt, maakt dat God na-ijverig. Maar hij zegt:

Ook werd de HEERE toornig op mij, vanwege uw woorden. Hij zwoer dat ik de Jordaan niet zou oversteken en niet zou komen in het goede land dat de HEERE, uw God, u als erfelijk bezit geven zal. Want ik zal in dit land sterven; ik zal de Jordaan niet oversteken. Maar u zult hem wel oversteken en dat goede land in bezit nemen. Wees op uw hoede, dat u het verbond van de HEERE, uw God, dat Hij met u gesloten heeft, niet vergeet en voor u een beeld maakt, de afbeelding van enig ding dat de HEERE, uw God, u verboden heeft. Want de HEERE, uw God, is een verterend vuur, een na-ijverig God.

DEUTERONOMIUM 4:21-24

Verwijzing gecontroleerd: de spreker noemde Jeremia 11:4, maar de bewoording is Deuteronomium 4:21-24.

Dat is duidelijk een regel die wordt aangehaald in Hebreeën, hoofdstuk 12, vers 29, waar hij zegt:

Want onze God is een verterend vuur.

HEBREEËN 12:29

Naar mijn mening spreekt hij in Hebreeën over het naderende oordeel over Israël in het jaar 70 na Christus. Dit wijst natuurlijk wel op een oordeel over Israël, wanneer hij zegt dat God een na-ijverig God is en dat Hij een verterend vuur is. Als je afgoden aanbidt, als je Mij boos maakt, dan zul je uiteraard onder Mijn toorn komen. De schrijver van Hebreeën gebruikt die uitdrukking voor God wanneer hij dreigt met het naderende onheil over Israël in zijn tijd, vanwege hun verwerping van Christus.

13

Afgoderij, verstrooiing en valse goden

Als u kinderen en kleinkinderen verwekt zult hebben en in het land oud geworden zult zijn en verderfelijk zult handelen, als u een beeld zult maken, de afbeelding van enig ding, en doen wat slecht is in de ogen van de HEERE, uw God, om Hem tot toorn te verwekken, dan roep ik heden de hemel en de aarde tot getuige tegen u, dat u zeker al snel zult verdwijnen uit het land waarvoor u de Jordaan oversteekt om het in bezit te nemen. U zult uw dagen daarin niet verlengen, maar zeker weggevaagd worden.

DEUTERONOMIUM 4:25-26

Opnieuw zien we dat hun geborgenheid bij God voorwaardelijk is. Ze kunnen het land verliezen, ze kunnen hun verblijf daar verkorten en ze kunnen inderdaad volkomen vernietigd worden en als volk ten onder gaan.

De HEERE zal u dan overal verspreiden onder de volken. U zult met slechts weinig mensen overblijven onder de heidenen naar wie de HEERE u voeren zal.

DEUTERONOMIUM 4:27

Is dit vervuld? Ze zijn beslist over de hele wereld verstrooid. Zijn ze gering in aantal overgebleven? Misschien naar verhouding, vergeleken met andere volken. Maar aan de andere kant zijn er tegenwoordig nog steeds behoorlijk veel mensen die als Joden worden aangeduid. We weten natuurlijk niet hoeveel van hen werkelijk van oorsprong Israëliet zijn. Ze zijn zich de afgelopen tweeduizend jaar zo grondig met de heidenen gaan vermengen dat het echt moeilijk is om na te gaan waar nog werkelijk Joods bloed zou zijn, want bijna alle Joden hebben gemengde bloedlijnen. Hoe het werkelijk zit, weten we niet en kunnen we volgens mij op geen enkele manier berekenen. Mogelijk zijn er niet erg veel mensen meer die zuiver Joods bloed hebben. Het kan dus inderdaad zo zijn dat ze gering in aantal zijn onder de volken.

Vers 28:

Daar zult u goden dienen die het maaksel van mensenhanden zijn, hout en steen, en die niet zien, niet horen, niet eten en niet ruiken kunnen.

DEUTERONOMIUM 4:28

Orthodoxe Joden doen dat niet. Ze dienen geen valse goden. Orthodoxe Joden zijn nog steeds monotheïstisch en proberen nog steeds Jahweh te dienen. Maar zoals Paulus zei: ze hebben ijver voor God, maar niet met het juiste inzicht. Ze weten niet hoe ze Jahweh moeten dienen, omdat ze Zijn Zoon en de Messias niet aanvaarden. Toch aanbidden ze niet allerlei goden van steen en dergelijke.

Maar afgezien van de orthodoxe Joden zijn veel Joden tegenwoordig, de meeste Joden zelfs, helemaal niet godsdienstig. Het volk Israël is geen godsdienstig volk; het is een seculier volk. De meeste Joden in de wereld wonen niet in Israël. Ze wonen in New York of op vergelijkbare plaatsen, en ze zijn gewoon seculiere Joden. Ik heb lang geleden gehoord dat de meerderheid van de Joden in de wereld atheïst is en dat ze gewoon, net als ieder ander, de almachtige dollar najagen. Dat is een god. Paulus zei in Efeze 5:5 dat hebzucht afgoderij is. Geld liefhebben is afgoderij.

In zekere zin is dit dus voor velen van hen in vervulling gegaan. Misschien zijn de meeste Joden net als iedere andere seculiere persoon: ze jagen dezelfde goden na die de heidenen najagen. Ik wil de Joden in dit opzicht beslist niet als slechter voorstellen dan anderen. Ons hele volk is geneigd deze seculiere, materialistische goden na te jagen. Maar het verdrietige voor de Joden is dat ze niet anders zijn, terwijl dat nu juist wel de bedoeling was. Het is niet de bedoeling dat ze dezelfde goden najagen als de heidenen. Maar zo is het tot op de dag van vandaag grotendeels wel.

14

God zoeken en terugkeren tot Hem

Nu wordt er in vers 29 een belofte gedaan:

Dan zult u daar de HEERE, uw God, zoeken en u zult Hem vinden, als u Hem met heel uw hart en met heel uw ziel zoekt.

DEUTERONOMIUM 4:29

Veel mensen verstaan dit als een voorspelling dat de Joden in de laatste dagen zullen terugkeren naar God en naar Israël. Maar hier staat een voorwaarde. Er staat:

als jullie Hem met heel jullie hart en heel jullie ziel zoeken.

Wat God zegt, is beslist dat je God opnieuw kunt vinden wanneer je eenmaal verbannen bent, wanneer je eenmaal onder Gods straf bent geweest. Als je nog leeft, als je nog ademhaalt, is er nog steeds een kans om God te zoeken en Hem te vinden, als je Hem zoekt met heel je hart en heel je ziel.

Wanneer u in benauwdheid zult zijn en al deze dingen u getroffen hebben, in later tijd, dan zult u terugkeren naar de HEERE, uw God, en Zijn stem gehoorzamen. Want de HEERE, uw God, is een barmhartig God; Hij zal u niet loslaten, en u niet te gronde richten; Hij zal het verbond met uw vaders, dat Hij onder ede met hen gesloten heeft, niet vergeten.

DEUTERONOMIUM 4:30-31

Wij denken bij de latere dagen aan de laatste dagen, het einde van de wereld, maar ‘latere dagen’ wordt in de Schrift gebruikt voor tijden die later zijn dan de tijd waarin de spreker leeft.

Laten we daar even stoppen. Dit was waar zolang het verbond dat God aan hun vaders had gezworen van kracht was. Het verbond dat God aan hun vaders had gezworen, zou het verbond met Abraham kunnen zijn. In dat geval is dit nog steeds waar. Volgens Paulus is het verbond met Abraham nog steeds geldig, en in wezen is Christus er de vervulling van. Hij is het zaad van Abraham dat beloofd was. Zij die in Christus zijn, zijn volgens Galaten hoofdstuk 3 de erfgenamen overeenkomstig die belofte.

Een Jood die vandaag God met heel zijn hart zoekt, zal tot Christus komen en deelgenoot worden van het verbond dat God met hun vaders heeft gesloten, dat wil zeggen met Abraham, Izak en Jakob. Zo iemand zal natuurlijk niet langer vereenzelvigd worden met de Joodse godsdienst, want de Joodse godsdienst aanvaardt Christus niet, en Hij is het zaad van Abraham. Hij was de Beloofde. Een Jood die vandaag een volgeling van God wordt, moet dat dus op dezelfde manier doen als ieder ander: door Christus.

Het is niet het verbond dat bij de Sinaï werd gesloten dat God zou nakomen, want dat verbond is verdwenen. God sloot dat verbond voorlopig, voorwaardelijk en tijdelijk, omdat Jeremia zei dat er een nieuw verbond zou komen dat het zou vervangen. Dat nieuwe verbond is volgens het boek Hebreeën en volgens 2 Korinthe 3 gekomen. Paulus zegt dat het nieuwe verbond is gekomen en het oude verbond van steen heeft vervangen, en dat het oude verbond nu verouderd is.

Het is dus nog steeds mogelijk voor Joodse mensen om tot God terug te keren. Vanzelfsprekend hebben veel Joden dat gedaan, en misschien zullen nog veel meer Joden dat doen. Het zou geweldig zijn als op een dag de meerderheid van hen dat zou doen. We weten het niet. Maar als ze het doen, keren ze niet terug naar de Joodse godsdienst. Daar is niets. De offers, de heilige dagen, de verordeningen: ze zijn allemaal in Christus vervuld. Naar die dingen teruggaan is precies wat de schrijver van Hebreeën tegen zijn lezers zei dat een grote vergissing was. Er is geen reden voor hen om naar die dingen terug te gaan, want er is iets beters gekomen.

15

Israëls unieke openbaring en roeping

Vers 32:

Vraag immers toch naar de vorige dagen, die vóór u geweest zijn, vanaf de dag dat God de mens op de aarde geschapen heeft, van het ene einde van de hemel tot het andere einde van de hemel, of zoiets indrukwekkends ooit gebeurd is, of dat zoiets ooit gehoord is: Heeft ooit een volk de stem van God horen spreken vanuit het midden van het vuur, zoals ú gehoord hebt, en daarbij het leven behouden? Of heeft God ooit getracht om voor Zich een volk uit het midden van een ander volk weg te halen, met beproevingen, met tekenen, met wonderen en met strijd, met sterke hand, met uitgestrekte arm en met grote ontzagwekkende daden, zoals de HEERE, uw God, dat alles met u in Egypte voor uw ogen gedaan heeft? Aan ú is dat getoond, opdat u zou weten dat de HEERE God is, niemand anders dan Hij alleen!

DEUTERONOMIUM 4:32-35

Zij zijn het enige volk dat ooit zo'n openbaring van God heeft gezien. Hij zei dat je navraag kunt doen vanaf de dagen van de schepping van Adam en Eva tot nu toe. Er is nooit een vergelijkbare situatie geweest. Alleen jullie hebben meegemaakt dat God verscheen en sprak zoals Hij tot jullie sprak, en dat Hij jullie uit een ander volk

bevrijdde. God heeft dat nooit eerder voor een ander volk gedaan. Hij gaf jullie die openbaring van Zichzelf, zodat jullie Hem zouden kennen en Hem vanzelfsprekend zouden gehoorzamen.

Vanuit de hemel heeft Hij u Zijn stem laten horen om u gehoorzaamheid bij te brengen, en op de aarde heeft Hij u Zijn grote vuur laten zien, en u hebt Zijn woorden gehoord vanuit het midden van het vuur.

DEUTERONOMIUM 4:36

Opnieuw, dit is de eerste keer dat er wordt vermeld dat God Zijn volk liefhad:

Omdat Hij uw vaders liefhad en hun nageslacht na hen verkozen had, heeft Hij u Zelf met Zijn grote kracht uit Egypte geleid, om volken die groter en machtiger zijn dan u, van voor uw ogen uit hun bezit te verdrijven, om u in hun land te brengen en het u als erfelijk bezit te geven, zoals het op deze dag is. Daarom moet u heden weten en ter harte nemen dat de HEERE God is, boven in de hemel en beneden op de aarde, niemand anders! En u moet Zijn verordeningen en Zijn geboden, die ik u heden gebied, alle dagen in acht nemen, opdat het u en uw kinderen na u goed gaat en opdat u uw dagen verlengt in het land dat de HEERE, uw God, u geeft, alle dagen.

DEUTERONOMIUM 4:37-40

16

Verkiezing vanwege de vaders

Daarmee eindigt deze toespraak eigenlijk. Er zijn een paar dingen in dit gedeelte die ik wil noemen. In vers 37 zegt hij:

Omdat Hij van jullie voorouders hield, koos Hij na hen hun nakomelingen uit.

Dat wil zeggen dat deze generatie niet werd gekozen vanwege hun eigen verdiensten, die God op de een of andere manier zag en wilde belonen, maar vanwege de verdiensten van hun vaders, vanwege Gods liefde voor hen.

Er staat iets soortgelijks in Romeinen hoofdstuk 11, waar het gaat over de Joden in de tijd van Paulus. In Romeinen 11:28 zegt hij:

Zij zijn weliswaar wat het Evangelie betreft vijanden vanwege u, maar wat de verkiezing betreft geliefden vanwege de vaders.

ROMEINEN 11:28

De uitspraak lijkt sterk op wat Mozes tegen die tweede generatie Israëlieten uit Egypte zei in Deuteronomium 4:37:

Hij hield van jullie voorouders en koos daarom na hen hun nakomelingen uit.

Vanwege Gods liefde voor Abraham, Izak en Jakob had Hij hun nakomelingen na hen gekozen om hun het beloofde land te geven. Paulus zegt in zijn eigen tijd over de situatie van de Joden:

Wat het evangelie betreft, zijn zij vijanden — waarmee hij de Joden als geheel bedoelt. Waar verwijst de uitverkiezing nu naar?

Als je een paar verzen eerder in hetzelfde hoofdstuk kijkt, zei Paulus in Romeinen 11:7:

Wat dan? Wat Israël zoekt, dat heeft het niet verkregen, maar het uitverkoren deel heeft het verkregen en de anderen zijn verhard,

ROMEINEN 11:7

Het Griekse woord dat in vers 7 met „het uitverkoren deel” is weergegeven, is hetzelfde woord dat in vers 28 met „de verkiezing” is vertaald:

de uitverkorenen hebben het verkregen.

In de New King James en ook in Nederlandse vertalingen worden hier verschillende formuleringen gebruikt, maar in het Grieks staat hetzelfde woord. Hij zegt in vers 7:

Israël heeft niet verkregen wat het zoekt, maar de uitverkorenen hebben het verkregen.

We hebben dus een tegenstelling tussen Israël aan de ene kant en de uitverkiezing aan de andere kant. Zo staat er ook in vers 28:

Zij zijn weliswaar wat het Evangelie betreft vijanden vanwege u, maar wat de verkiezing betreft geliefden vanwege de vaders.

ROMEINEN 11:28

Daarmee bedoelt hij Israël. Paulus heeft hier twee groepen mensen op het oog. Er is Israël in eigenlijke zin, Israël als natie, en dan is er de uitverkiezing. Hij zegt dat Israël het niet heeft verkregen en dat zij vijanden van het Evangelie zijn. Maar de uitverkiezing heeft deze gerechtigheid verkregen, en zij zijn geliefd vanwege hun vaders.

Er is in Israël een uitverkoren overblijfsel dat nog steeds geliefd is vanwege hun vaders, vanwege Gods belofte aan Abraham, Izak en Jakob en aan hun nageslacht. God heeft een deel van hun nageslacht in het nieuwe verbond bewaard. Zij zijn in het lichaam van Christus gekomen en zij zijn uitverkoren.

17

Het uitverkoren overblijfsel van Israël

Als je naar Jesaja 54 kijkt, de verzen 9 en 10, spreekt God tot Israël. Hij zegt:

Want dit zal voor Mij zijn als bij de wateren van Noach, toen Ik zwoer dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zouden komen; zo heb Ik gezworen dat Ik niet meer op u toornen zal en u niet meer bestraffen zal. Want al zouden bergen wijken en heuvels wankelen, Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond van Mijn vrede zal niet wankelen, zegt de HEERE, uw Ontfermer.

JESAJA 54:9-10

Dit verbond van vrede is het nieuwe verbond, en de context maakt dat duidelijk. Jesaja 53 gaat over Jezus Die komt en sterft, en Jesaja 54 gaat over de gemeente. Jesaja 54:1 wordt door Paulus in Galaten hoofdstuk 4 aangehaald als een tekst die over de gemeente gaat. Dit gaat dus over het nieuwe verbond. Dit is een verbond dat nooit voorbij zal gaan.

Maar God heeft Israël deze belofte gedaan dat in elk geval het overblijfsel altijd het volk is aan wie God beloften doet. Want het is belangrijk om dit op te merken: in de profeten wordt het overblijfsel van Israël vaak genoemd. In de profeten worden de natie Juda en de natie Israël herhaaldelijk scherp berispt, veroordeeld en met vernietiging bedreigd. Uiteindelijk voert God die dreigementen uit. Maar in de profeten zegt Hij altijd: 'Maar aan Mijn overblijfsel zal Ik dit doen. Ik zal hun dit en dit en dit geven.'

Er is dus altijd een overblijfsel in Israël aan wie dit wordt vervuld, en Paulus verwijst in Romeinen 11 naar dat overblijfsel als de uitverkiezing. Zij worden tegenover Israël gesteld, maar zij bevinden zich binnen Israël. Het is zoals Romeinen 9:6 zegt:

Ik zeg dit niet alsof het Woord van God vervallen is, want niet allen die uit Israël voortgekomen zijn, zijn Israël.

ROMEINEN 9:6

Hij gebruikte het woord Israël voor de hele natie, maar hij gebruikte het woord Israël ook voor iemand anders, zonder dat de hele natie daaronder valt: de uitverkiezing, het overblijfsel in Israël dat tot geloof is gekomen.

Paulus zegt in Romeinen 11:28 dat zij geliefd zijn vanwege hun vaders. Dat is volgens mij een opzettelijke echo van Deuteronomium 4:37:

Omdat Hij uw vaders liefhad en hun nageslacht na hen verkozen had, heeft Hij u Zelf met Zijn grote kracht uit Egypte geleid,

DEUTERONOMIUM 4:37

Ook aan het slot van Mozes' rede hier in Deuteronomium 4 noemt hij dit. Aan het einde van vers 40 zegt hij:

En u moet Zijn verordeningen en Zijn geboden, die ik u heden gebied, alle dagen in acht nemen, opdat het u en uw kinderen na u goed gaat en opdat u uw dagen verlengt in het land dat de HEERE, uw God, u geeft, alle dagen.

DEUTERONOMIUM 4:40

Dat wil zeggen: God geeft hun dit land voor altijd — tenzij ze daar natuurlijk niet lang blijven wonen. Het is een voorwaardelijke belofte. Het idee is dat als ze Zijn verbond houden en niets doen wat hun verblijf daar in het land verkort, de belofte inhoudt dat het land voor altijd van hen kan zijn. Maar wanneer Hij erover spreekt dat ze daar lang

zullen blijven wonen, maakt Hij heel duidelijk dat dit niet noodzakelijkerwijs onvoorwaardelijk is. We hebben eerder gezien dat Hij heeft gezegd dat het land hen kan uitspuwen, net zoals het de Kanaänieten die vóór hen daar woonden kon uitspuwen, als zij dezelfde dingen doen. Hij heeft duidelijk gemaakt dat dit een belofte voor altijd is, maar in dezelfde uitspraak maakt Hij ook duidelijk dat die voorwaardelijk is.

18

De drie vrijsteden ten oosten van de Jordaan

Nu vers 41:

Toen zonderde Mozes drie steden af, aan deze zijde van de Jordaan, waar de zon opkomt, zodat iemand die zijn naaste gedood heeft, daarheen zou kunnen vluchten, wanneer hij dit zonder voorbedachten rade heeft gedaan en hem tevoren niet haatte. Hij zal naar een van deze steden vluchten en in leven blijven: Bezer in de woestijn, in het land van de hoogvlakte, voor de Rubenieten; Ramoth in Gilead voor de Gadieten; en Golan in Basan voor de Manassieten.

DEUTERONOMIUM 4:41-43

Dat wil zeggen: aan de oostkant. Merk op dat er staat dat het voor de Rubenieten, de Gadieten en de Manassieten is. In feite neemt hij deze steden van hen af. Hij verplicht elk van deze stammen een stad af te staan, en toch spreekt hij erover alsof hij hun een gunst bewijst. De onopzettelijke doodslager uit hun midden kan daarheen vluchten om veilig te zijn, dus het is in hun belang. Zo wees hij deze steden uit hun midden voor hen aan.

Deze drie lagen aan de oostkant van de Jordaan. Later werden er aan de westkant nog drie andere aan toegevoegd. Het feit dat die andere drie hier niet worden genoemd, is opnieuw een aanwijzing dat dit vroeg is geschreven. Dit werd in de tijd van Mozes

geschreven, voordat ze de namen van de andere drie steden kenden. Ze waren nog niet naar Kanaän overgestoken om te zien welke andere steden het zouden worden. Dit zijn de steden die aan de oostkant werden gekozen.

19

Inleiding op Mozes' tweede rede

Vers 44 zou in zekere zin gezien kunnen worden als een slotzin van de rede die we zojuist hebben gelezen. Maar het past beter als inleiding op de volgende rede. De verzen 44 tot en met 49 leiden hoofdstuk 5 in vanwege hun inhoud. Er staat:

Dit is de wet die Mozes de Israëlieten voorhield.

DEUTERONOMIUM 4:44

De rede die we zojuist in de hoofdstukken 1 tot en met 4 hebben behandeld, zette eigenlijk geen specifieke wetten uiteen. Het was meer een samenvatting van hun geschiedenis en een aansporing om de wetten te onderhouden, maar er werd eigenlijk niet gezegd wat die wetten waren. De volgende rede, die in hoofdstuk 5 begint en

doorloopt tot en met hoofdstuk 26, bevat veel wetten. Daarom denk ik dat hoofdstuk 5 bij vers 44 had moeten beginnen. Ik denk dat de hoofdstukindeling hier had moeten komen.

Dit zijn de getuigenissen, de verordeningen en de bepalingen die Mozes tot de Israëlieten sprak, toen zij uit Egypte vertrokken waren, aan deze zijde van de Jordaan, in het dal tegenover Beth-Peor, in het land van Sihon, de koning van de Amorieten, die in Hesbon woonde en die Mozes en de Israëlieten verslagen hadden, toen zij uit Egypte kwamen. Zij hadden zijn land in bezit genomen en het land van Og, de koning van Basan, twee koningen van de Amorieten, die aan deze zijde van de Jordaan woonden, waar de zon opkomt, het gebied vanaf Aroër, dat aan de oever van de beek Arnon ligt, tot aan de berg Siyon, dat is de Hermon, en heel de vlakte aan de overzijde van de Jordaan, waar de zon opkomt, tot aan de zee van de Vlakte, onder aan de hellingen van de Pisga.

DEUTERONOMIUM 4:45-49

Niet de berg Zion, maar de berg Sion, oftewel de berg Hermon. De zee van de Vlakte is, zoals we hebben gezien, een andere naam voor de Dode Zee. De Pisga wordt ook Nebo genoemd; daar zou Mozes zijn laatste adem uitblazen.

Dit alles vormt volgens mij de inleiding op hoofdstuk 5, dat als volgt begint:

Mozes riep heel Israël bijeen en zei tegen hen: Luister, Israël, naar de verordeningen en bepalingen die ik heden ten aanhoren van u spreek. U moet ze leren en nauwlettend in acht nemen.

DEUTERONOMIUM 5:1

Hij begint met hun de Tien Geboden opnieuw te geven. Vers 44,

Dit is de wet die Mozes de Israëlieten voorhield.

DEUTERONOMIUM 4:44

beschrijft dus wat er na hoofdstuk 4 vers 44 volgt, in plaats van samen te vatten wat eraan voorafgaat. We zullen in hoofdstuk 5 aan deze lange rede beginnen. We zullen die beslist niet in één keer helemaal behandelen, want daarvoor zullen veel lezingen nodig zijn.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Numeri 20:12
- Deuteronomium 3:25
- Deuteronomium 3:26
- Deuteronomium 4:1-2
- Mattheüs 15:3
- Mattheüs 15:4
- Markus 7:10
- Mattheüs 15:4-6
- Deuteronomium 4:2
- Mattheüs 23:9
- 1 Timotheüs 3:2
- Openbaring 22:18-19
- Spreuken 30:5-6
- Deuteronomium 4:3
- Deuteronomium 4:4-6
- Psalmen 119:97-100
- Deuteronomium 4:7-8
- Deuteronomium 4:9-11
- Deuteronomium 4:12
- Deuteronomium 4:13-14

- Deuteronomium 5:27
- Deuteronomium 4:15
- Deuteronomium 4:19
- Deuteronomium 4:20
- Jeremia 11:4
- Deuteronomium 4:21-24
- Hebreëën 12:29
- Deuteronomium 4:25-26
- Deuteronomium 4:27
- Deuteronomium 4:28
- Deuteronomium 4:29
- Deuteronomium 4:30-31
- Deuteronomium 4:32-35
- Deuteronomium 4:36
- Deuteronomium 4:37-40
- Romeinen 11:28
- Romeinen 11:7
- Jesaja 54:9-10
- Romeinen 9:6
- Deuteronomium 4:37
- Deuteronomium 4:40
- Deuteronomium 4:41-43
- Deuteronomium 4:44
- Deuteronomium 4:45-49
- Deuteronomium 5:1

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.